

Svjetla na putu svećeničkog siromaštva

Priradio: Bože RADOŠ

duhovnik Bogoslovnog
sjemeništa u Đakovu

O svećeničkom siromaštvu britko govore Oci ...

Siromasi, tijelo Kristovo (sv. Ivan Zlatousti)

»Želiš li častiti Kristovo tijelo? Ne preziri ga gola: niti ga ovdje časti svilenim odijelima, niti ga vani zanemari kad je udaren studeni i golotinjom. Onaj koji je rekao: *Ovo je tijelo moje*, i riječju je stvar potvrdio: *Vidjeli ste me gladna i niste me nahranili, i Što niste učinili jednome od ovih najmanjih, meni niste učinili. Za ovo sigurno ne treba odijela, nego čista duša, puno mara i brige. Učimo se razmišljati i slaviti Krista kako to on želi. Njemu je, naime, najugodnija ona čast koju sam želi, a ne ona koju mi zamislimo. Tako je Petar mislio da će ga počastiti ako mu ne dopusti da mu opere noge. No to što je htio nije bila čast, već nešto sasvim suprotno. Tako mu i ti iskaži čast kako je zakonom zapovjedio i svoja dobra dijeli siromasima. Bogu ne trebaju zlatne posude nego zlatne duše.*

To kažem, ne da bih zabranio da se takvi darovi daju, nego tražim da se time, i prije tih darova, daje milostinja. To doista on rado prima, ali mnogo više milostinju. To koristi samo onome koji daje, a onda i onome koji prima. Čini se da je tu prigoda da se čovjek pokaže, a ovdje je samo milostinja i blagost. Koja korist ako je Kristov stol prepun zlatnih čaša, a on sam umire od gladi? Najprije gladnoga nahrani, a tek onda od suviška ukrasi njegov stol. Činiš zlatnu čašu, a čašu vode ne daš? Zašto treba pripravljeti zlatom vezene pokrivače za stol, ako njemu ne damo ni potrebno odijelo? Koja korist od toga? Reci mi: Ako koga vidiš bez nužne hrane i ostaviš ga tako, pa samo ukrasiš stol zlatom, zar će ti zahvaliti, ili se, naprotiv, rasrditi? A ako ga vidiš obučena u podrte haljine i ukočena od studeni, a ne daš mu

odijelo nego mu podigneš zlatne stupove govoreći da to činiš u njegovu čast, zar se neće osjetiti ismijanim i uvrijeđenim najvećom grdnjom.

Tako i o Kristu razmišljaj dok kao luralica i putnik ide naokolo bez krova, a ti ga ne primaš kao gosta, nego ukrašavaš pod i zidove i glavice stupova te srebrene lance vješaš na svijećnjake, a njega u zatvoru vezana nećeš ni da pogledaš. To kažem ne zabranjujući da se tako radi, nego da se o svemu skupa vodi briga. Dapače, smatram da prije treba učiniti ovo, pa onda ono. Tko ovo nije učinio, nije nikada bio optužen, a koji su ono zanemarili, određeni su za pakao i neugasivi oganj da podnose muke s đavlima. Dok urediš zgradu, ne preziri bijednoga brata. On je dragocijeniji hram od bilo koje zidane zgrade.«

(Sv. IVAN ZLATOUSTI, *In Evang. S. Mathei, Hom. 50, 3-4* (PG, 58, 508.-510.). Prijevod citiran prema: *Časoslov rimskoga obreda, IV, Zagreb, 2012.*, str. 112.-113.).

... educiraju crkveni dokumenti ...

Presbyterorum ordinis, 17

17. U prijateljskom i bratskom međusobnom ophođenju i u ophođenju s ostalim ljudima prezbiteri imaju prilike naučiti da gaje ljudske vrednote i da stvorena dobra cijene kao Božje darove.

Iako žive u svijetu, neka znaju da prema riječi Gospodina, našega učitelja, nisu od svijeta. Budu li se, dakle, služili ovim svijetom kao da se njime ne služe, prispjet će k onoj slobodi po kojoj – oslobođeni od svake neuredne brige – postaju poučljivi za slušanje božanskoga glasa u svakidašnjem životu. Iz te slobode i poučljivosti izrasta duhovno razlučivanje pomoću kojega nalazimo ispravan stav prema svijetu i prema zemaljskim dobrima. Taj stav je od velikoga značenja za prezbitere zato jer se poslanje Crkve vrši usred svijeta i jer su stvorena dobra prijeko potrebna za čovjekov osobni napredak. Neka, dakle, budu zahvalni za sve što im Otac nebeski daje da bi čestito živjeli. Ipak, potrebno je da u svjetlu vjere razlučuju sve što susreću i da budu dovedeni do pravilne uporabe dobara, kako to odgovara Božjoj volji, te da odbace ono što je štetno za njihovo poslanje.

Budući, pak, da je svećenicima Gospodin »udio i baština« (Br 18, 20), oni se smiju koristiti vremenitim dobrima samo u one svrhe za koje ih je, prema naku Gospodina Isusa i prema odredbi Crkve, dopušteno namjenjivati.

Crkvenim dobrima u pravom smislu riječi neka svećenici upravljaju prema naravi stvari i prema odredbama crkvenih zakona; neka to bude, koliko je moguće, uz pomoć stručnih laika. Ta, dakle, dobra

neka uvijek upotrebljavaju u one svrhe radi čijeg je postizanja Crkvi dopušteno posjedovati vremenita dobra, naime: za uredno vođenje bogoštovlja, za osiguranje pristojnoga uzdržavanja klera te za vršenje djela svetoga apostolata, odnosno dobrotvornosti, napose prema onima koji su u oskudici.

Ona, pak, dobra koja stječu prilikom obavljanja crkvene službe, neka prezbiteri, kao i biskupi – bez povrede partikularnoga prava – upotrebljavaju u prvom redu za svoje dolično uzdržavanje i za ispunjavanje svojih staleških dužnosti. Što, pak, preostane, neka ustupe u korist Crkve ili u dobrotvorne svrhe.

Neka im tako crkvena služba ne bude sredstvom obogaćivanja, a prihode koje im ona donosi neka ne upotrebljavaju za uvećavanje svojega imetka. Zato neka svećenici nikako ne vežu svoje srce uz bogatstvo te se uvijek klone gramzljivosti i brižno se suzdržavaju od svake vrste trgovine.

Štoviše, prezbiteri su pozvani prigrliti dragovoljno siromaštvo, kojim će se očiglednije suobličiti Kristu te postati raspoloživiji za svetu službu. Krist je, naime, radi nas postao siromašan, premda je bio bogat, kako bismo mi po njegovu siromaštvu postali bogatima. A apostoli su svojim primjerom posvjedočili kako nezasluženi Božji dar valja davati besplatno; oni su znali i obilovati i oskudijevati. No i neka zajednička uporaba stvari – poput zajedništva dobara koje se ističe u povijesti Pracrkve – na izvrstan način utire put pastoralnoj ljubavi. Po tom obliku života mogu prezbiteri hvalevrijedno u praksi oživotvoriti duh siromaštva koji Krist preporučuje.

Vođeni, dakle, Gospodnjim Duhom, koji je Spasitelja pomazao i poslao ga propovijedati evanđelje siromasima, neka se prezbiteri, kao i biskupi, klone svega što bi na bilo koji način moglo odbijati siromahe, tako da se još više negoli drugi Kristovi učenici u svojim poslovima drže daleko od svakoga oblika taštine. Svoj stan neka uredi tako da nikome ne izgleda nepristupačnim i da se nitko nikada – ni onaj najpriprostiji – ne ustručava u njega ući.

(DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Presbyterorum ordinis, dekret o službi i životu prezbitera*, br. 17, u: Dokumenti, KS, Zagreb, 2008.)

Pastores dabō vobis, 30

30. O *evanđeoskom siromaštvu* sinodski su oci dali veoma sažeti i duboki opis predstavljajući siromaštvo kao »podvrgavanje svih dobara vrhovnomu Božjem Dobru i Dobru njegovoga Kraljevstva«. Samo onaj tko razmatra i živi Božje otajstvo kao jedino i vrhovno Dobro, kao istinsko i konačno Bogatstvo, može shvatiti i ostvariti siromaštvo koje nije nipo-

što omalovažavanje i odbijanje materijalnih dobara, već je zahvalno i ispravno korištenje tih dobara te ujedno odricanje njih samih velikom nutarnjom slobodom i usmjereno k Bogu i njegovim planovima.

Svećeničko siromaštvo, snagom svojega suoblikovanja Kristu, Glavi i Pastiru, prima jasne »pastoralne« naznake na kojima su se zadržali sinodski oci, posežući ponovno za koncilskim naukom. Između ostaloga, pišu: »Po Kristovu primjeru, koji se, premda bogat, osiromaši iz ljubavi prema nama (usp. 2Kor 8,9), svećenici moraju siromašne i najslabije smatrati kao povjerene im na poseban način i moraju biti sposobni svjedočiti siromaštvo jednostavnim i skromnim životom, naviknuti velikodušnom odricanju od suvišnoga (*Optatam totius*, 9; *CIC*, kan. 282).«

Istina je da »je radnik dostojan svoje plaće« (Lk 10,7) i da je »Gospodin onima koji Evanđelje navješćuju odredio od Evanđelja živjeti« (1Kor 9,14), ali je jednako tako istinito da se to apostolsko pravo ne može pobrkati s bilo kojim nastojanjem da se služenje Evanđelju i Crkvi podredi koristi i interesima koji iz njega mogu proizići. Samo siromaštvo osigurava svećeniku raspoloživost da bude poslan tamo gdje je njegovo djelo najkorisnije i hitno potrebno, makar i po cijenu osobne žrtve.

Siromaštvo je uvjet i nezaobilazna pretpostavka za poučljivost apostola u Duhu koji ga priprema na »hod« (*eo ire*), bez suvišnoga tereta i navezanosti, slijedeći samo Učiteljevu volju (usp. Lk 9,57-62, Mk 10,17-22).

Osobno uronjen u život zajednice te odgovoran za nju, svećenik mora pružiti svjedočanstvo potpune »jasnoće« u upravljanju dobrima te iste zajednice koju nikada neće koristiti kao da je njegovo osobno vlasništvo, već kao nešto o čemu mora račune položiti Bogu i subraći, posebno siromašnima. Svijest pak da pripada jedinstvenom prezbiteriju potaknut će svećenika na zauzimanje za pravedniju podjelu dobara među subračom koja su pozvana na »zajedništvo dobara« (*omnia habere communia*) (usp. Dj 2,42-47).

Nutarnja sloboda koju čuva i pothranjuje evanđeosko siromaštvo osposobljuje svećenika da bude uz najslabije kako bi bio solidaran s njihovim naporima za uspostavljanjem pravednijega društva, kako bi bio osjetljiviji i sposobniji za shvaćanje i raspoznavanje pojava koje se odnose na gospodarsku i društvenu životnu stvarnost, kako bi promicao povlaštenu izbor siromašnih (*optio pro tenuioribus*). Taj se izbor, bez isključivanja bilo koga iz navještaja i dara spasenja, zna osvrnuti na najmanje, na grešnike, na sve »koji su na rubu društva« (*emarginati*) iz bilo kojih razloga, po primjeru koji je ostavio Krist

tijekom svoje svećeničke i proročke službe (usp. Lk 4,18).

Ne smije se zaboraviti niti proročko značenje svećeničkoga siromaštva, osobito u bogatim potrošačkim (konzumističkim) društvima: »Stvarno siromašan svećenik istinski je znak odijeljenosti, odricanja a ne podvrgavanja ugnjetavanju suvremenoga svijeta koji svoje povjerenje stavlja u novac i materijalnu sigurnost.«

Isus Krist, koji na križu privodi k savršenstvu svoju pastirsku ljubav posvemašnjim opljenjenjem, uzor je i vrelo kreposti poslušnosti, čistoće i siromaštva koje je svećenik pozvan živjeti kao izričaj svoje pastirske ljubavi za braću. Po onomu što Pavao piše kršćanima u Filipima, u svećeniku mora biti »isto mišljenje kao i u Isusu Kristu« koji sam sebe oplijeni da bi u poslušnoj, čistoj i siromašnoj ljubavi pronašao učiteljski put jedinstva s Bogom i jedinstva sa subračom (usp. Fil 2,5).

(IVAN PAVAO II., *Pastores dabo vobis (Dat ću vam pastire)*, apostolska postsinodska pobudnica kleru i vjernicima o svećeničkoj izgradnji u sadašnjim prilikama, GK, Zagreb, 1992.)

Novo millennio ineunte, 50

50. Uistinu, u našem vremenu postoji puno potreba koje zahvaćaju kršćansku osjetljivost. Naš svijet započinje novo tisućljeće prepun suprotnosti gospodarskoga, kulturalnoga, tehnološkoga rasta koji malobrojnima nudi velike mogućnosti, ostavljajući milijune i milijune osoba, ne samo na rubu napretka, već u borbi s uvjetima daleko ispod minimuma koji se duguje ljudskom dostojanstvu. Je li moguće da u našem vremenu još uvijek postoji netko tko umire od gladi? Netko tko ostaje osuđen na nepismenost? Netko komu nedostaje najosnovnija liječnička pomoć? Netko tko ne posjeduje krov pod koji bi se sklonio?

Prizorište siromaštva može se beskrajno proširiti ako starima dodajemo nova siromaštva koja često zahvaćaju prostore i kategorije koje nisu lišene gospodarskih izvora, ali su izložene očaju besmisla, zabludi droge, napuštenosti u starijoj dobi i u bolesti, marginalizaciji ili društvenoj diskriminaciji. Kršćanin pred takvim prizorom treba naučiti napraviti svoj čin vjere u Kristu tumačeći njegov poziv koji on upućuje iz ovoga svijeta siromaštva. Riječ je o nastavljanju tradicije ljubavi koja je u protekla dva tisućljeća imala toliko izraza, ali koja danas možda zahtijeva još veću maštovitost. Vrijeme je nove »maštovitosti ljubavi« koja se ne bi proširivala samo u prostoru učinkovitosti dane pomoći, već u sposob-

nosti da se postane bližnjim, solidarnim s onim tko trpi, tako da gesta pomoći ne bude doživljena kao ponižavajući prilog, već kao bratsko sudioništvo u nečijemu životu.

Zbog toga trebamo postupati na taj način da se siromašni u svakoj kršćanskoj zajednici osjete kao »u svome domu«. Ne bi li taj način bio najveće i učinkovito predstavljanje radosne vijesti Kraljevstva? Bez toga oblika evangelizacije, ostvarene pomoću ljubavi i svjedočanstva kršćanskog siromaštva, navještaj evanđelja – koji je isto tako prvi čin ljubavi – ulazi u opasnost da bude neshvaćen i da se utopi u moru riječi kojemu nas, iz dana u dan, današnje komunikacijsko društvo izlaže. Ljubav *djela* jamči nedvosmisleni snagu ljubavi riječi.

(IVAN PAVAO II., *Novo millennio ineunte (Novi milenij dolazi)*, apostolsko pismo episkopatu, kleru i vjernicima na završetku Velikoga jubileja godine 2000., KS, Zagreb, 2001.)

Direktorij za službu i život prezbitera, 83.

83. Isusovo siromaštvo ima spasenjsku svrhu. Krist, premda bogat, za nas posta siromašan, da se mi obogatimo njegovim siromaštvom (usp. 2Kor 8,9).

U Poslanici Filipljanima pokazuje se odnos između lišavanja sebe i duha služenja, koji treba nadahnjivati pastirsku službu. Sveti Pavao, naime, kaže da se Isus nije kao *plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe oplijeni' uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik* (Fil 2,6-7). Uistinu, teško će svećenik biti pravi sluga i poslužitelj svojoj braći bude li obuzet svojom lagodnošću i pretjeranim blagostanjem.

Svojim siromaštvom Krist očituje da je sve od vječnosti primio od Oca i da sve njemu uzvraća, sve do potpunog predanja vlastitog života.

Primjer siromašnog Krista mora navesti prezbitera da mu se suobliči unutrašnjom slobodom s obzirom na sva dobra i bogatstva svijeta.

Gospodin nas uči da je pravo dobro Bog i da je pravo bogatstvo postići vječni život: »Ta što koristi čovjeku steći sav svijet, a životu svojemu nauditi? Ta što da čovjek dadne u zamjenu za život svoj?« (Mk 8,36-37). Svaki je svećenik pozvan živjeti krepost siromaštva koja se u biti sastoji u tome da preda srce Kristu, kao pravom bogatstvu, a ne materijalnim dobrima.

Svećenik, čiji je dio i baština Gospodin (usp. Br 18,20), zna da se njegovo poslanje, jednako kao i poslanje Crkve, događa usred svijeta i da su stvorena dobra čovjeku potrebna za njegov osobni razvoj. On će zato koristiti ta dobra s osjećajem odgovornosti,

s umjerenošću, s ispravnom nakanom i bez navezivanja, kako i priliči onome čije je blago na nebu i koji zna da se sve mora koristiti za izgrađivanje Božjega kraljevstva (usp. Lk 10,7; Mt 10, 9-10; 1Kor 9,14; Gal 6,6). Stoga će se sustezati od onih načina stjecanja dobiti koji nisu u skladu s njegovom službom. Prezbyter, nadalje, mora izbjegavati da pruža povoda čak i za najblaže insinucije o tome da doživljava svoju službu također kao mogućnost za ostvarivanje neke koristi, pogodovanje svojima ili traženje povlaštenih položaja. On, radije, mora biti među ljudima da nesebično služi drugima, slijedeći primjer Krista, dobrog pastira (usp. Iv 10,10).

Spominjući se, usto, da je dar što ga je primio besplatan, neka bude spreman badava dijeliti (usp. Mt 10,8; Dj 8,18-25) i ulagati u crkveno dobro i djela milosrđa ono što primi prilikom obavljanja svoje službe, nakon što zadovolji svoje pristojno uzdržavanje i ispuni sve dužnosti svoga staleža.

Prezbyter, na kraju, premda nije prihvatio siromaštvo polaganjem javnog zavjeta, dužan je živjeti jednostavno i suzdržavati se od svega što odiše taštinom, prigrlljujući tako dragovoljno siromaštvo da bi izbliže slijedio Krista.

Neka prezbyter u svemu (stan, prijevozno sredstvo, izleti i praznici, itd.) izbjegava svaku otmjenost i raskoš. U tome smislu svećenik se mora svakodnevno boriti da ne podleže konzumerizmu i lagodnom životu, koji su se danas uvukli u društvo u mnogim dijelovima svijeta. Ozbiljan ispit savjesti pomoći će mu da se preispita o svome životnom standardu, raspoloživosti da se brine za vjernike i obavlja svoje dužnosti; mora se, zatim, propitkivati odgovaraju li sredstva kojima se služi stvarnoj potrebi ili, naprotiv, traži udobnost, a bježi od žrtve. Upravo o dosljednosti između onoga što govori i onoga što čini, osobito što se tiče siromaštva, velikim dijelom ovisi svećenička vjerodostojnost i apostolska djelotvornost.

Kao prijatelj najsiromašnijih, svećenik će im posvetiti najobzirniju pozornost svoje pastirske ljubavi, dajući prednost svim novim i starim siromaštvima kojih je svijet tragično pun, uvijek se spominjući da je prva bijeda od koje se čovjek treba osloboditi zapravo grijeh, korijen svih zala. (KONGREGACIJA ZA KLER, *Direktorij za službu i život prezbitera*, KS, Zagreb, 2013.)

... promišljaju vrsni pastiri i teolozi ...

Karl Rahner

Dobrovoljno siromaštvo, koje je jasno i paradigmatski u Crkvi življeno, govorilo je i svjedočilo čovjeku prijašnjih vremena, koji je silom prilika bio siromašan, da postoje viša dobra od konzumnih, da nastoja-

nje kako bi ih se postiglo ne smije zauzeti bitno mjesto u ljudskoj egzistenciji, da i ekonomski siromah može upravo tu svoju prisilnu situaciju ugroženosti i nesigurnosti učiniti konkretnim oblikom vjere u Boga milosti i život vječni, te da vječni život nije stoga samo opijum za siromašne, budući da dobrovoljnim siromasima postaju i bogati, koji ni u kom slučaju ne trebaju tog »analgetika« protiv životne bijede. Samo je po sebi jasno da je funkcija takva poteza imala mnogo veći i općenitiji odjek u potrošački siromašnom ekonomskom svijetu, negoli u jednom bogatom.

Zadaća da se nužnom siromaštvu dade dobrovoljnim siromaštvom religiozni smisao, sveobuhvatnija je u jednom društvu koje je siromašno dobrima, negoli u jednom bogatom društvu. Kada bi većina ljudi, bez obzira na tanak gornji sloj, bila stvarno siromašna i nevoljna, dobrovoljno bi siromaštvo u jednom takvom društvu imalo funkciju *sveopćega* religioznog ideala. (K. RAHNER, Z. HERMAN, *Siromašni poradi Kraljevstva Božjega. Teološko – biblijski – pastoralni vidici*, KS, Zagreb, 1990., str. 49.)

Kardinal Stefano Kim

Živim li po Evanđelju?

Dok sam bio nadbiskup u Seulu, često sam se pitao: »Živim li ja i djelujem li doista po Evanđelju?« Odgovor je bio bliže »ne«, naročito glede evanđeoskog siromaštva prema kome bih kao svećenik trebao težiti (...). Svako toliko sam sebe pitao: »Zašto ne bih mogao živjeti sa siromasima i napustiti nadbiskupski dvor?« Isus Krist koji je za mene sve, došao je kao siromah i pokazao Božju ljubav prema siromašnima, prema odbačenima, prema onima koji trpe i na kraju umro na križu. On nije lomio napuknute trske niti gasio tinjajući stijenj (...).

Da se on danas rodio, rodio bi se među najmanjima, u kakvoj kolibi, među barakašima. Simon Weil je govorila da zavidi rassetome Isusu (...). Ona je bila rođena u Parizu u bogatoj židovskoj obitelji i zamišljala je ljudskiji svijet u kojem bi svi skladno živjeli. Željela je ostvariti budućnost koja bi dijelila bol sa siromašnima (...). Zavidim joj što je »izgarala« grleći cijelim svojim bićem bol i dramu svijeta. (KARDINAL STEFANO KIM, *Fede e amore del Card. Kim Sou Hiuan, Seoul*, 1997., str. 432.-433.)

Gisbert Greshake

Svojim pozivom na siromaštvo evanđelje nipošto ne demonizira bogatstvo i posjedovanje. Jer, vlasništvo i uporaba stvari su, polazeći od stvaranja, nešto pozitivno; posjedovanje je izraz čovjekove slobode i neo-

visnosti i njegove nadmoćnosti svijetu. I kao dobrovoljan siromah, nijedan se čovjek ne može posve odreći svakoga posjedovanja i svake uporabe dobara. Čak i onaj najsiromašniji raspolaže najmanjom mjerom vlasništva i mogućnostima da njima upravlja. Dakle, u načelnom smislu, posjed i vlasništvo nešto su pozitivno. *Ali*: svijet i njegove vrjednote više nisu onakvi kakve ih je Bog u početku zamislio. Oni su po grijehu, takoreći, izgubili svoju nedužnost. Umjesto da čovjek zahvalno prihvaća stvari ovoga svijeta, da ih smisleno upotrebljuje s pogledom na Boga i svoju životnu zadaću, i da Bogu za to zahvaljuje, umjesto da posjedovanje i bogatstvo budu i ostanu prozirni za Boga, grješnik stvari pretvara u idole; promatra ih kao najviše vrjednote. (...) Kršćanin svojim dobrovoljnim siromaštvom i dobrovoljnim odricanjem od bogatstva i posjedovanja lomi opojni krug volje za imanjem, pohlepe i sebe-zadovoljavanja stvarima, te tako postavlja novi model oslobođenoga života kojemu nije potrebno da ga zarobljuju stvari, nego je slobodan za Boga i za služenje Bogu.

Stoga se od *svih* vjernika zahtijeva određeni oblik odmaka od posjedovanja. Budući da je bogatašu teško, odnosno, gledajući ljudski – kako kaže Isus – nemoguće postići spasenje (Mt 19,26), i obrnuto, budući da se siromaštvo predstavlja kao način života koji se podudara s obećanjem Božjega kraljevstva, stav je siromaštva najdublje povezan s kršćanskom vjerom. To bez razlike vrijedi za sve kršćane.

Jedan od posebnih poziva na siromaštvo ima svoje mjesto u specifičnom obliku života Isusova apostola ili učenika. Upravo se u okviru govora odaslanja predstavlja poseban oblik i funkcija ovoga siromaštva: učenici ne smiju sa sobom uzimati ništa na put, ni kese, ni torbe, ni novca, ni kruha, ni cipele, ni dvije haljine (usp. Lk 9,1ss; 10,1ss parr.). Trebaju se zadovoljiti onim što im se ponudi i stavi pred njih; ništa ne smiju zahtijevati. – Motiv ovoga siromaštva učenika trostruk je:

(1) U siromaštvu učenika na kocki je vjerodostojnost naviještanja Božjega kraljevstva. U siromahu, u onomu tko je bez novca, u skromnomu, u onomu tko ništa ne traži za sebe, može se čisto i nenagrđeno očitovati zahtjev poruke. (...) Prva Petrova poslanica (5,2) poziva prezbitere da povjereno im stado ne napasaju iz težnje za dobitkom. – Dakle, navjestiteljevo siromaštvo služi neometanom širenju evanđelja i njegovoj vjerodostojnosti.

(2) U siromaštvu učenika i apostola znakovno-vidljivo iščitava se sam sadržaj poruke. Navjestiteljevo je siromaštvo takoreći »sakrament«, naime, očitovanje evanđelja i čovjeka koji se dao pogoditi evanđeljem. Središte radosne poruke, da dolazi Božje kraljevstvo i da prolazi obliče ovoga svijeta, da je Raspeti uskr-

snuo, da smrt znači život i da se pravi život ne može zadobiti bez umiranja, apostol ne smije naviještati samo riječima, nego ga mora naviještati i svojim životom. On sam treba biti utjelovljenje svoje poruke.

(3) Siromaštvo koje se traži u evanđelju – kako to posebice pokazuje scena s bogatim mladićem (Mk 10,17ss parr.) – pretpostavka je nasljedovanja Isusa i istodobno predanost bližnjemu: radi se o tomu da se svoje imanje dadne siromasima, kako bi se potom moglo nasljedovati Isusa. Kao što je Isusovo siromaštvo bilo oblik njegove ljubavi prema ljudima – »Postao je siromašan da nas obogati« (2Kor 8,9) – tako je i siromaštvo učenika sredstvo da bi se ljude, posebice siromašne, ljubilo kao Isusovu braću i sestre. Siromaštvo vodi k solidarnosti sa siromašnima. Samo onaj tko je i sam siromašan može uistinu biti prijatelj siromaha, neznatnih i odbačenih. Siromaštvo kao »protest protiv diktature imanja, posjedovanja i čistoga samopotvrđivanja (...) potiče na praktičnu solidarnost s onim siromasima za koje siromaštvo nije krjepost nego životna situacija i posljedica društvene bezobzirnosti«, primjećuje J. B. Metz

Iz svih spomenutih razloga, svećeniku – koji treba zastupati poruku o dolazećem kraljevstvu i naviještati Kristovu smrt i uskrsnuće – jamačno pristoji da sam na prvomu mjestu ostvaruje prvo od svih blaženstava, i to u dvostrukomu obliku: (1) ako ne siromašnoga, a onda svakako jednostavnoga načina života i (2) posebne ljubavi prema siromašnima i sa siromašnima. Ozbiljno je pitanje svećeniku jesu li siromasi za njega samoga, i za zajednicu koju vodi, oni koji »imaju prednost«, kakav su status imali kod Isusa. Ili su to, obrnuto, bogataši i ugledni građani, koji u pravilu više »donose«, koji se znaju »pristojnije« ponašati i s kojima se čovjek »može dati vidjeti«? Tko je poseban predmet interesa i naklonosti? Evanđelje se stavlja na kocku – i to se snažno mora reći – kada se, pogotovo u Crkvi zapadnih zemalja, prednost uglavnom daje bogatima, građanima, imućnima i »uglednim«.

Po ponašanju prema siromasima, neznatnima i odbačenima pada odluka je li siromaštvo u duhu evanđelja prazna riječ ili se uistinu živi. (G. GRESHAKE, *Biti svećenik u ovom vremenu. Teologija – pastoralna praksa – duhovnost*, KS, Zagreb, 2010., str. 309.-313.)

Giacomo Alberione

Siromasi – župno bogatstvo

Svaka župa ima svoje bogatstvo. Pravo njezino bogatstvo su siromašni, oni koji trpe, koji su puni jada i brige, bolesnici, i svi na koje je Duh Sveti obilno izlio svoje darove pa život provode u trpljenju i molitvi.

Svaki dobar pastir mora znati cijeniti i pastoralno vrednovati to »bogatstvo« za svoju pastoralnu službu, za spas povjerenih mu duša.

Naročito želimo istaknuti bolesnike. Svaka ih župa ima. Kronične bolesnike, koji se malo-pomalo gase kao svijeće i očekuju razapeti na svojim krevetima zadnji čas; pa onda povremene i iznenadne bolesnike (...) Svećenik po primjeru svoga učitelja Isusa Krista, koji je toliko ljubio siromašne i bolesne, mora biti u prvom redu zabrinut za takvu svoju djecu: »Bijah bolestan i pohodiste me!« (G. ALBERIONE, *Don Alberione ai sacerdoti, Vita pastorale (Supplemento)* 1996., str. 101.)

... i daju zanimljiv savjet ...

Heinrich Spaemann

Ako stojimo pred upitnom nabavkom, pred problematičnom gradnjom (župna kuća, crkva...), pred rastrošnim prazničnim putovanjem i tomu slično, udvostručimo u mislima cijenu o kojoj se radi i upitajmo se jesmo li spremni platiti dvostruku cijenu za to. Ako jesmo, postupajmo ovako: isplatimo traženi iznos, a drugu polovicu dajmo siromasima. Takav postupak ima najprije psihološko značenje: u odlukama o posjedovanju, ugodnostima i prednostima uvijek je tu prisutan i siromah, on uvijek stoji pored mene. No, sve to potom ima i zbiljske posljedice: drugima dajem udjela u svemu što imam, što nabavljam ili čemu se radujem; oporezujem samoga sebe za siromahe i izjednačavam se s njima – iako tek neznatnim dijelom – da bih tako ostvarivao ljubav prema siromasima koju traži evanđelje. Takva bi ili slična praksa mogla imati veliko značenje za vlastite svakodnevne odluke, kao i za odluke neke zajednice. (Prema: G. GRESHAKE, *Isto*, str. 313.)

Tonino Bello

Gospodine, nauči nas staviti se na raspolaganje drugima kako si ti činio. Nauči nas »odložiti haljine« (...) dobitka, proračunatosti, osobnog koristoljublja i zaogrnuti se brigom za zajednicu; odložiti haljine buržujskog mentaliteta i obući se u prozirnost čednosti i jednostavnosti; odložiti haljine vladanja, nepristupačnosti, nadmoći i sigurnosti, a obući se u odjeću slabosti i siromaštva, uvjereni da pojam »siromah« nije toliko suprotan pojmu »bogat« koliko pojmu »moćan«. Moramo napustiti znakove moći da bismo mogli očuvati snagu znakova. (T. BELLO, *Stola e grembiule, Insieme, Terlizzi*, 1993., str. 25. Citirano prema H. BLAUMEISER, T. GANDOLFO, *Kao što je otac mene ljubio. 365 misli za svećenike. 1.dio: Biti i djelovati*, Novi svijet, Zagreb, 2010., str. 140.) ■